

S. Sayısı : 107

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1936 malî yılı bütçesine munzam tahsisat verilmesine dair kanun lâiyhası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/700)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/473

11 - II - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Devlet demiryolları ve limanları İşletme umumî müdürlüğünün 1936 malî yılı bütçesine munzam tahsisat verilmesine dair Nafra vekillğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10-II-1937 de Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

1936 malî yılı içinde tahminen (9) milyon raddesinde tren kilometresi yapılabileceği göz önüne alınarak mezkûr sene bütçesi bu esas dahilinde ihzar edilmişti. Halbuki birinci kânun 1936 yedi ay zarfında 7.115.429 tren ve 8.228.700 de lokomotif kilometresi yapılmış ve sene sonunda bu miktarın (11,5) milyonu bulacağı muhakkak görülmüştür.

Trafiğin bu tezayüdü bir taraftan işletme hasılatının şayanı şükran bir derecede artmasını mucib olmuş ve nitekim geçen senenin haziran - ilk kânun yedi aylık hasılatı (13 423 949) liradan ibaret iken bu senenin aynı aylarındaki hasılat (18 243 624) liraya baliğ olmak suretile (4 819 675) lira bir fazlalık arzemiştir.

Bilhassa önümüzdeki ilk bahar aylarında münakalâta baş göstermesi muhtemel inkişafı bu fazlalığın (5,5) milyon lirayı bulacağı ümid edilmektedir.

Diğer taraftan işletme masrafı yakınen alâkası olan bazı işletme masraflarının da tabii ve zarurî bir surette yükselmesini intaç ve 1936 malî yılı bütçe kanunu ile verilen tahsisat dairesinde sene sonuna kadar idare inkanını selbetmiştir. Ezcümle ;

1 - Kömür, yağ ve sair müstehlek mevad masrafları ;

1936 malî yılı kömür tahsisatı (1 890 000) liradan ibarettir. Kömürün beher tonu son mubayaa mukavelesine göre vasatî olarak (10,5) liraya mal olduğuna göre bu miktar ancak yüz altmış altı bin küsur ton kömüre tekabül etmektedir. Halbuki yukarıda da arzedildiği üzere bu sene sonuna kadar yapılacağı tahmin edilen (11,5) milyon tren kilometre için (Beher tren kilometreye (20) kilo kömür hesabı) (230 000) ton kömüre lüzum ve ihtiyaç tahakkuk etmektedir.

Binaenaleyh beher ton kömürün fiatı vasatî (10,5) lira olduğuna göre eksik kalan (64) bin ton kömür için daha (675) bin yağ ve sair müstehlek mevad için (91) bin ve Erzurum işletmesinin mazot ihtiyacı için (35) bin lira ki ceman (801 000) liraya katı ihtiyaç messetmektedir.

2 — Muharrik ve müteharrik edevatın tamir ve tathir masrafları,

Trafiğin ve nakliyatın artması ; memleketin ticarî ve iktisadî hayatındaki canlılığın, zikre ve memnuniyete şayan bir inkişafın delili demek olup bu ihtiyaç karşılayabilmek için makine ve vagonlarımızı sürekli ve devamlı bir surette çalıştırmak mecburiyeti hasıl olmuş ve bunun neticesi olarak da normalin fevkindeki tamirat başgöstermiştir. İşte bu sebebledirki bu madde tahsisatına

daha (500 000) lira eklenmesine lüzum ve ihtiyaç görülmüştür.

3 - Hat, köprüler, telgraf hatları liman ve rıhtım, dubalar tamir masrafları,

Kezalik trafigin ve seyrisoferin fazlalığı yol ve teferruatı bakım ve tamir işlerini çoğaltmış ve hattâ bazı mmtakalarda sayriseferin emniyetle yapılabilmesi için yolun program harici mühim miktarda balasla takviyesine mecburiyet görülmüş ve bu vaziyet ve mecburiyet bu madde bakım, tamir masraflarının artmasını icab ettirmiş olduğundan tahsisata daha (130 000) liranın ilâvesi zarurî görülmüştür.

Kilometre tazminatı:

4 - Tren ve makina personeline beher kilometre başına verilmekte olan kilometre tazminatı için 1936 malî senesi bütçesine (365) bin lira tahsisat konmuş ve bu tahsisat tahmin edilen (9) milyon tren kilometresine göre hesap edilmiştir.

Yukarıda arzedildiği veçhile trafiğin artması tabiatile bu tazminatın da artmasını zarurî kıldığından bu madde tahsisatına daha (98 000) liranın eklenmesi icab etmiştir.

5 — Aynı sebep ve vaziyetler tabiatile ilişik cetvede mahiyetleri yazılı diğer işletme masraflarının ve binnetice iş hacmi ve kesafetini çoğaltmak suretile kırtasiye, matbu evrak ve telefon ve ilân ücretleri gibi idarî masrafların da artmasına tesir yapmaktan hali kalmamıştır.

Bunun için (10 000) liranın fevkalâde arzular, kazalar ve sel tahribatı ve (56 000) liranın sabit tesisatın tamir ve tevsi ve yeniden inşası ve (3 000) liranın transit vagonların edevat tatili ücretleri ve (15 000) liranın tesisat ve tevsiat masrafları ve (5 000) liranın muvakkat memuriyet harerrahı, (2 000) liranın posta, telgraf ve telefon ücretleri ve (2 000) liranın ilân ücretleri ve (3 000) liranın da mebani icarı, memur ve müstahdemlere verilecek ev kirası maddeleri tahsisatına eklenmek ve yukarıda arzedilen (5,5) milyon liralık fazlai varidattan (2 750 000) lirası bütçe kanunumuzun 5 nci maddesinde yazılı hizmetlerin ifasına tahsis edildikten sonra geriye kalanından tekabül edeni miktarı kadar karşılık gösterilmek suretile ilişik cetvelde fasıl ve maddeleri yazılı ceman (1 665 000) liranın munzam tahsisat olarak istenmesinde katî zaruret görüldüğünden işbu kanun lâyihası teklif edilmiştir.

Bütçe encümeni mazbatas ı

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 70

Esas No. 1/700

13 - II - 1937

Yüksek Reisliğe

Devlet demiryolları ve limanları işletme idaresinin 1936 malî yılı bütçesine munzam tahsisat olarak 1 665 000 liranın ilâvesine dair olub Başvekâletin 10 - II - 1937 tarih ve 6/473 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâ-yihası encümenimize verilmiş olmakla idarenin umum müdürü hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

1936 malî yılı bütçesinin tanzimi esnasında bu yıl için tahmin edilen iş hacminin 7 ay zarfında mühim bir miktarda artması dolayısıyla bu artmanın istilzam edeceği masrafları malî yıl nihayetine kadar işletme tertiblerindeki tahsisatlar ile karşılanması mümkün görülmediğinden bu lâ-yiha ile munzam tahsisat istemek zaruretinin hâsıl olduğu ve 1936 senesine aid 7 aylık istatistiklere göre bu munzam tahsisatın fazla varidatla karşılanabileceği anlaşılmıştır.

Bu bapta encümenimize verilen ihşaî rakamlara göre fazla hasılatın müfredatı şunlardır.

726 100	lira Yoleu hasılatından
108 000	» Mesajeri »
254 100	» Seyriseri »
3 164 400	» Seyrihafif »
428 850	» Muhtelif hasılattan
176 400	» Haydar paşa liman ve rıhtım hasılatından
<hr/>	
4 857 850	Yekûn

8 aylık hesablara nazaran ise bu fazlalığın 5,5 milyon liraya yaklaşmış bulunduğu encümenimize ifade edilmiş ve bu sebeble teklif olunan lâ-yiha olduğu gibi kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Ş. Özkan	M. Ünsal	Sırrı Day
Kâtib		
İstanbul	Çorum	Çorum
F. Öymen	M. Cantekin	E. S. Akgöl
Diyarbakir	Gümüşane	İzmir
R. Bekit	D. Sakarya	K. İnanç
Malatya	Mnisa	Maraş
O. Taner	T. Türkoğlu	A. Tiridoğlu
Muş	Ordu	Seyhan
Ş. Ataman	H. Yalman	N. Eldeniz
Sivas		
Remzi Çiner		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet demiryolları ve limanları işletme umumî müdürlüğünün 1936 malî yılı bütçesine munzam tahsisat verilmesine dair kanun lâyhası

MADDE 1 — Devlet demiryolları ve limanları işletme umumî müdürlüğünün 1936 malî yılı bütçesinin ilişik cetvelde gösterilen fasıl ve maddelerine (1 665 000) lira munzam tahsisat verilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icra-

ya Maliye ve Nafia vekilleri memurdur.

10 - II - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>I. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
<i>S. İ. M. V.</i>	<i>G. İ. V.</i>	<i>Zr. V.</i>
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

CETVEL

F.	M.	Muhassasatın nevi	Tahsisat miktarı Lira
3		Muvakkat memuriyet harcahrı	5 000
6	1	Kırtasiye, matbu evrak ve mecnua bedeli	40 000
	3	Posta, telgraf ve telefon ücretleri	2 000
	4	İlân ücretleri	2 000
	6	Kilometre tazminatı	98 000
	7	Mebani icarı, memur ve müstahdemlere verilecek ev kirası	3 000
		Fasıl yekûnu	145 000
7	1	Mebani muharrik ve müteharrık edevatın tenvir, teshin, mahrukak, yağ ve sair müstehlek mevad masrafları	801 000
	2	Muharrık ve müteharrık edevatın tamir ve tathir masrafları	500 000
	3	Hat, köprüler, telgraf hatları, liman, rıhtım, iskele ve dubalar tamir masrafları, fidanlıklar ücret ve masraflarıyla yol alât, edevat ve levazımının tamir, teccid ve tezyidi masrafları	130 000
	4	Fevkalâde kazalar, arızalar ve sel tahribatı masrafları	10 000
	5	Sabit tesisatın tamir ve tevsiî ve yeniden inşası masrafları	56 000
	7	Transit vagonların edevat tadili ücreti	3 000
		Fasıl yekûnu	1 500 000
10		Tesisat ve tevsiat masrafları	15 000
		UMUMİ YEKÜN	1 665 000